

Leo de Leeuw vraagt om hulp

Benodigheden en voorbereiding

- ☐ Per tweetal: de set kaarten dierentuindieren (bijlage 1)
- ☐ Het "vraag maar raak" papier (groot leeg A1 of A2 vel papier, op een centrale plek in de klas)
- ☐ De materialenbak (op een centrale plek in de klas)

Achtergrondinformatie leerkracht

De set kaarten dierentuindieren bestaat uit 18 kaarten. Uit elke groep van het dierenrijk zijn er drie dieren te vinden.

- Ongewerveld: vogelspin, inktvis, kreeft
Kenmerk: hebben geen skelet
- Gewerveld – Zoogdieren: aap, olifant, leeuw
Kenmerk: hebben een vacht (olifant heeft hele kleine haartjes)
- Gewerveld – reptielen: krokodil, schildpad, kameleon
Kenmerk: hebben harde schubben
- Gewerveld – amfibieën: salamander, pad, kikker
Kenmerk: hebben een gladde, glibberige huid
- Gewerveld – vogels: struisvogel, pinguïn, papegaai
Kenmerk: hebben een snavel en veren
- Gewerveld – vissen: clownvis, witte haai, rog
Kenmerk: hebben schubben, vinnen en een vissenstaart

Let op: De kenmerken die hierboven genoemd worden zijn toepasbaar op het grootste deel van de groep. Er zijn altijd uitzonderingen. Zo valt de dolfijn onder de zoogdieren, maar heeft hij geen vacht.

Taalinstructie

Denkstappen:

1. In de **dierentuin** leven allerlei verschillende dieren.
2. Deze dieren zien er allemaal anders uit.
3. Je kunt ze herkennen aan hun eigen **kenmerken**.
4. Alle **kenmerken** van dieren hebben een eigen **functie**.
5. Dit dier heeft..., **zodat** het...

Fase OOL: Confronteren

In deze les maken de leerlingen kennis met het thema de dierentuin. Ze hebben een brief ontvangen van Leo de Leeuw, de dierenverzorger uit een dierentuin in de buurt. Hij heeft hun hulp nodig. Over een aantal weken komen er dieren op bezoek uit een dierentuin in Engeland. Die dierentuin wordt verbouwd en de dieren komen hier logeren. Leo de Leeuw wil dat groep 3 hem helpt bij het ontwerpen van de diervverblijven. Maar voordat ze kunnen helpen, moeten ze eerst meer leren over de dieren. Tijdens deze les ontdekken de leerlingen welke dieren komen logeren. Ze leren hoe ze dieren kunnen indelen op basis van kenmerken. Hierbij leren ze:

- Ik weet welke dieren er in een dierentuin kunnen wonen.
- Ik weet dat dieren ingedeeld worden op basis van verschillende kenmerken.
- Ik kan dieren indelen op basis van verschillende kenmerken.
- Ik kan een aantal kenmerken van dieren opnoemen.
- Ik weet dat de onderdelen van een dier een functie hebben.
- Ik kan opvallende kenmerken met al mijn zintuigen signaleren.
- Ik kan associatief en met fantasie exploreren.

Inhoud les

Per dia wordt toegelicht wat je als leerkracht kunt vertellen, wat de leerlingen doen en eventueel extra achtergrondinformatie.

Toelichting

Start (15 min.)

Vertel dat je een mail hebt gekregen van een grote dierentuin in Nederland. Lees het bericht voor:

Beste dierenvrienden uit groep 3,

Wij hebben jullie hulp nodig! Wildlands Zoo, een dierentuin in Engeland, heeft gevraagd of hun dieren een tijdje bij ons mogen logeren. Ze willen graag grotere en mooiere plekken voor de dieren maken en daarom gaan ze verbouwen. We vinden het hartstikke leuk dat de dieren een tijdje bij ons komen. We willen natuurlijk dat ze het fijn gaan hebben. Omdat we al heel druk zijn met onze eigen dieren, hebben we niet zoveel tijd om een goed plan te bedenken. Omdat de dieren al over 8 weken komen, worden we een beetje zenuwachtig. Daarom hopen we dat jullie ons willen helpen. Willen jullie ons helpen een plan te bedenken? We zouden graag willen weten wat er nodig is voor de dieren die komen. Hoe moeten de plekken eruit komen te zien? Wat eten ze graag? Hoe worden hun jongen geboren? Komen ze uit een ei of uit de buik? Moet daar nog een speciaal plekje voor gemaakt worden?

We horen graag of jullie ons kunnen helpen!

Groetjes vanuit de dierentuin,

Dierenverzorger Leo de Leeuw

Stel de volgende vragen:

- Hoe lijkt het jullie om Leo te helpen?
- Waar hebben ze onze hulp bij nodig? Zorg dat de inhoud van de brief kort wordt samengevat.
- Welke dieren ken je allemaal uit de dierentuin? Schrijf eventueel mee op een whiteboard of vel papier.

Dia

Toelichting

Bekijk samen de kijkplaat/ontdekplaat. Vertel dat dit alle dieren zijn die komen logeren.

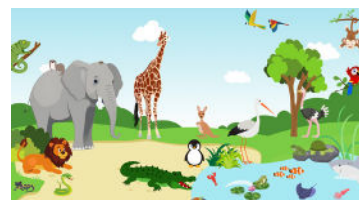
Stel de volgende vragen:

- Staan alle dieren die benoemd werden op de plaat?
- Welke dieren zijn nog niet genoemd?

Houd vervolgens een groepsgesprek over de bouw en vorm en functie van de verschillende dieren. Wat kunnen de kinderen vertellen over hoe de dieren er uitzien? Wees zelf enthousiast en gebruik je eigen onderzoekende houding ter inspiratie voor de leerlingen. De volgende vragen kunnen helpen bij het groepsgesprek. Op de vragen hoeft nog geen goed antwoord te komen. Het gaat in deze fase met name om het wekken van nieuwsgierigheid.

- Hebben alle dieren op de plaat poten?
- Wijs de slang aan. Hé, de slang heeft geen poten, hoe komt hij vooruit?
- Ken je andere dieren die ook op hun buik vooruitkomen?
- En hoe komt de ooievaar vooruit? Gebruikt hij alleen zijn poten?
- Ik zie dat niet alle snavels er hetzelfde uit zien. Waar gebruiken de vogels hun snavel voor? Waarom zien ze er anders uit?
- Kunnen alle dieren bij elkaar op één plek? Waarom niet?
- Welke dieren leven in het water?
- Hoe zou de plek van ... (zelf invullen) eruit moeten komen te zien? Wat heeft dit dier nodig denk je?
- We hebben nog niet op alle vragen een goed antwoord. Hoe kunnen we achter het antwoord op deze vragen komen? Wie heeft een idee?

Dia

Achtergrondinformatie leerkracht

Dieren op de ontdekplaat van links naar rechts: kameleon, krokodil, salamander, otter, pinguin, olifant, slak, kangoeroe, vogelspin, giraf, kikker, clownvis, inktvis, haai, rog, kreeft, pad, schildpad, leeuw, struisvogel, papegaai, aap.

Achtergrondinformatie leerkracht

Hieronder zijn de antwoorden te vinden op de vragen die tijdens het groepsgeprek gesteld konden worden. Let op: de leerlingen hoeven de antwoorden op deze vragen (nog) niet te kennen. In deze fase gaat het met name om het aanwakken van interesse en nieuwsgierigheid:

- De slang beweegt zich voort op zijn buik. Hij gebruikt zijn schubben om zich vooruit te trekken. Op een ruwe ondergrond komt hij daardoor gemakkelijker vooruit
- Voorbeelden van andere dieren die zich ook voortbewegen op hun buik zijn de worm en de rups.
- De ooievaar gebruikt ook zijn vleugels om vooruit te komen.
- De snavels zien er anders uit, omdat ze andere dingen eten. Snavels van vogels die vissen eten zien er anders uit dan snavels van vogels die insecten eten.
- De dieren kunnen niet bij elkaar op één plek wonen. Er zijn dieren die andere dieren dan bijvoorbeeld opeten. Daarnaast leven sommige dieren op het land en anderen juist in het water.

Kern (35 min.)

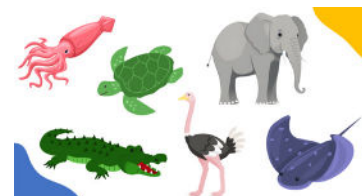
Vertel dat alle dieren ingedeeld kunnen worden in verschillende groepen. Later in de les gaan de leerlingen hiermee oefenen. Leg uit dat ze nu vast een kleine opdracht krijgen, zodat ze straks weten wat de bedoeling is.

Leerlingactiviteit 1: welke figuren horen bij elkaar? (5 min.)

Bekijk de afbeelding op het bord. Vraag aan de leerlingen welke figuren er volgens hun bij elkaar horen. Benadruk dat meerdere antwoorden goed zijn, zolang de leerlingen maar kunnen uitleggen waarom ze vinden dat de figuren bij elkaar horen. Zorg in ieder geval dat er verschillende manieren benoemd worden (zoals kleur, vorm en grootte).

Leerlingactiviteit 2: welke dieren horen bij elkaar? (15 min.)

1. Maak tweetallen en geef aan ieder tweetal een set diertentuin kaarten.
2. Vertel dat de leerlingen de dieren die volgens hen bij elkaar horen, bij elkaar mogen leggen. Benadruk weer dat er geen goed of fout is. Er zijn verschillende manieren om groepjes te maken. Net als bij de vorige opdracht. De leerlingen moeten wel kunnen uitleggen waarom ze voor een bepaalde indeling hebben gekozen.

Toelichting

Dia

3. Laat een aantal tweetallen kort vertellen over de indeling die ze hebben gemaakt. Zorg ervoor dat meerdere indelingen aan bod komen. Het is belangrijk zoveel mogelijk indelingen die kloppen met de indelingen binnen het dierenrijk aan bod te laten komen. De begrippen hoeven nog niet benoemd te worden, enkel de kenmerken (bijv. de dieren met een vacht). Zie voor meer informatie de achtergrondinformatie bij de start van de les.
4. Leg uit dat de kinderen bij deze opdracht een klein onderzoekje hebben uitgevoerd. Ze moesten namelijk goed observeren, goed kijken, hoe de dieren er uitzien.
5. Verzamel de set diertuinkarten.

Vertel dat de leerlingen de komende weken veel gaan leren over de dieren in de diertuin. Ze moeten eerst meer weten voordat ze de diertuin goed kunnen helpen. De diertuin wil namelijk dat ze een plan gaan bedenken voor de plekken waar de dieren komen te logeren. Ze ontwerpen en bouwen in latere lessen een dierenverblijf: een plek waar de dieren kunnen leven.

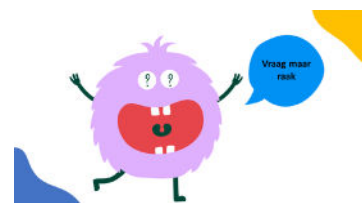
Tip:

Loop rond en vraag de tweetallen naar hun indeling. Stimuleer de leerlingen die klaar zijn om na te denken over een andere verdeling. De volgende vragen kunnen helpen: van welke dieren is de huid hetzelfde? Welke dieren hebben veren? Welke dieren hebben een snavel? Welke dieren hebben 4 poten?

Vraag maar raak

Introduceer de **vraag maar raak**. Herinner de leerlingen aan eerdere modules. Het vraag maar raak moment (max. 5 minuten) is bedoeld om leerlingen uit te nodigen om alle vragen te stellen waar ze antwoord op willen hebben. De vragen moeten iets te maken hebben met het onderwerp van de les. Herhaal dat vragen stellen nodig is wanneer je iets nieuws wilt leren. Alle vragen zijn goed. Er zijn geen foute vragen. Leg uit dat er iedere les weer twee of drie vragen worden toegevoegd. Aan het eind van de les wordt gekeken of er al vragen beantwoord kunnen worden.

Toelichting

Dia

Vertel dat ze tijdens deze les een dier alvast wat beter gaan leren kennen, namelijk de olifant. Wat moeten ze over de olifant weten voordat ze zijn verblijf kunnen bedenken? Welke vragen zijn er? Kies twee of drie vragen uit. Schrijf deze groot op het vraag maar raak vel en hang deze op een plek in de klas. Stimuleer leerlingen om ook thuis op zoek te gaan naar het antwoord op de vragen.

Tip:

Leven er teveel vragen? Laat de leerlingen in hun groepje overleggen en een vraag uitkiezen. Drie vragen uitkiezen door middel van loting kan ook. Zijn er te weinig vragen? Geef het goede voorbeeld en schrijf twee vragen op.

Voorbeelden:

- wat eet een olifant het liefst?
- waar leeft de olifant het liefst?

Achtergrondinformatie leerkracht

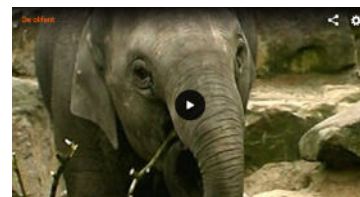
Het **vraag maar raak** moment is bedoeld om te oefenen met het stellen van vragen en de leerlingen de kans te geven om hun vragen te delen. Tijdens de lessen OOL wordt de nieuwsgierigheid van leerlingen gewekt en het **vraag maar raak** moment speelt hierop in. De vraag maar raak duurt 5 minuten en zit altijd aan het eind van een les. Als er antwoorden op vragen gevonden zijn, kan hier natuurlijk ook op een ander moment aandacht voor zijn. Te denken valt aan het begin van een dag, in een pauze, tijdens een les die aansluit op het onderwerp of aan het begin van de les OOL.

Wees als leerkracht zelf nieuwsgierig naar het antwoord op de vragen van leerlingen en geef zelf het goede voorbeeld. Stel zelf ook vragen waar je het antwoord op wilt weten. Help leerlingen hun vragen zo te formuleren dat er antwoord op gevonden kan worden. De vragen moeten onderzoekbaar zijn. Besteed buiten de lessen om ook aandacht aan de vragen. Noem ze nog eens op en kom zelf met antwoord op een van de vragen. Dit stimuleert de leerlingen om zelf ook op zoek te gaan naar het antwoord. De leerlingen kunnen de vragen die zijn opgehangen nog niet lezen, maar doordat ze zichtbaar zijn, denken ze er wel aan.

Bekijk nu het eerste filmpje over de olifant.

<https://schooltv.nl/video/de-olifant-het-zoogdier-met-de-lange-slurf/>

Toelichting

Bekijk het tweede filmpje over de olifant.

<https://schooltv.nl/video/de-dierentuין-je-zal-er-maar-werken/>

Stel de volgende vragen:

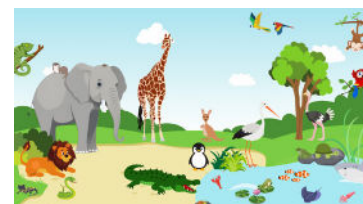
- Wat vind je bijzonder aan de olifanten?
- Wat wist je nog niet over de olifanten wat je nu wel weet?
- Welke zorg hebben de olifanten nodig?
- Hoe ziet het verblijf van de olifant eruit? Is het groot / klein? Welke dingen zijn er?
- Wat eet de olifant graag?
- Zijn dit soort dingen ook belangrijk om te weten over de andere dieren die komen logeren? Waarom?
- Kunnen we al vragen beantwoorden uit de vraag-maar-raak? Hebben we nog nieuwe vragen gekregen? Voeg één of twee vragen toe aan het Vraag-maar-raak vel als dit nodig is.

Dia

Afsluiting (10 min.)

Bekijk samen de kijkplaat van de dieren nog eens. Van welk dier zouden de leerlingen graag meer willen weten? Welk dier vinden ze bijzonder? Vertel dat ze in de komende lessen zelf een dier gaan uitkiezen waar ze meer over willen weten. Voor dat dier gaan ze uiteindelijk zelf een plek ontwerpen en bouwen.

Introduceer de materialenbak. Vertel dat wanneer ze een dierentuין gaan bouwen, het handig is als er materiaal wordt verzameld. De leerlingen kunnen denken aan doosjes, potjes, kurken, dopjes, stokjes, hout, piepschuim, karton, tijdschriften van dieren, tijdschriften met eten, etc. Alles waarvan de leerlingen denken dat het gebruikt kan worden, mag worden meegenomen en in de bak worden gedaan.

